

Drög að frumvarpi til laga

um breytingu á lögum um meðhöndlun úrgangs, lögum um eftirlit með skipum og lögum um ráðstafanir gegn umhverfismengun af völdum einnota umbúða fyrir drykkjarvörur (innleiðingar Evrópugerða, stjórnvaldssektir o.fl.).

(Lagt fyrir Alþingi á 145. löggjafarþingi 2015–2016.)

I. KAFLI

Breytingar á lögum nr. 55/2003, um meðhöndlun úrgangs.

1. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 3. gr. laganna:

a. Skilgreining á framleiðanda og innflytjanda raf- og rafeindatækja orðast svo:

Framleiðandi og innflytjandi raf- og rafeindatækja: Aðili sem, óháð þeirri sölutækni sem er notuð,

- i. framleiðir raf- og rafeindatæki undir eigin heiti eða vörumerki eða lætur hanna eða framleiða raf- og rafeindatæki og markaðssetur undir eigin heiti eða vörumerki, í því ríki sem hann hefur starfsstöð,
- ii. endurselur raf- og rafeindatæki undir eigin heiti eða vörumerki, sem aðrir birgjar framleiða í því ríki sem hann hefur starfsstöð; endursöluaðilinn telst þó ekki vera framleiðandi ef vörumerki framleiðandans er á tækjabúnaðinum eins og kveðið er á um í i. lið,
- iii. setur raf- og rafeindatæki frá þriðja ríki á markað í atvinnuskyni í því ríki sem hann hefur starfsstöð,
- iv. selur raf- og rafeindatæki með fjarsamskiptamiðlum beint til notenda yfir landamæri, eða
- v. flytur raf- og rafeindatæki inn eða út úr landinu í atvinnuskyni.

b. Við ákvæðið bætast þrjár nýjar skilgreiningar, svohljóðandi:

Dreifingaraðili: Einstaklingur eða lögaðili sem býður raf- og rafeindatæki fram á markaði. Þetta kemur ekki í veg fyrir að dreifingaraðili geti samtímis talist vera framleiðandi samkvæmt skilgreiningu á framleiðanda og innflytjanda raf- og rafeindatækja.

Endurvinnsla skipa: Starfsemi í skipaendurvinnslustöð sem miðar að sundurhlutun skipa, algæri eða að hluta til, til að endurheimta efnisþætti og efni til uppvinnslu, til undirbúnings fyrir endurnotkun eða til endurnotkunar, um leið og séð er til þess að haldið sé utan um efni, bæði hættuleg og önnur, og felur jafnframt í sér ýmsa tengda starfsemi, svo sem geymslu og meðhöndlun efnispátta og efna á staðnum, en ekki frekari vinnslu þeirra eða förgun í aðskildri aðstöðu.

Seljandi úrgangs: Hvert það fyrirtæki sem á eigin ábyrgð kaupir úrgang og selur hann síðan aftur, þar með talið þeir seljendur sem taka ekki úrganginn í vörslu sína í reynd.

Miðlari úrgangs: Hvert það fyrirtæki sem sér um endurnýtingu eða förgun úrgangs fyrir hönd annarra, þar með talið miðlarar sem taka ekki slíkan úrgang í vörslu sína í reynd.

2. gr.

Á eftir 1. mgr. 6. gr. laganna kemur ný málsgrein, svohljóðandi:

Sveitarstjórn skal senda Umhverfisstofnun upplýsingar um útgáfu og veigamiklar endurskoðanir á svæðisáætlun um meðhöndlun úrgangs á því formi sem stofnunin leggur til.

3. gr.

Á eftir 1. mgr. 9. gr. laganna kemur ný málsgrein, svohljóðandi:

Skyldur framleiðanda úrgangs eða handhafa úrgangs til að endurnýta eða farga úrgangi falla að jafnaði ekki niður þó úrgangur hafi verið fluttur til opinberra aðila eða einkaaðila.

4. gr.

Á eftir 2. másl. 2. mgr. 14. gr. laganna kemur nýr málslíður, svohljóðandi:

Heilbrigðisnefndir veita einnig starfsleyfi fyrir seljendur úrgangs og miðlara úrgangs.

5. gr.

6. másl. 1. mgr. 19. gr. laganna orðast svo:

Umhverfisstofnun skal tryggja að birtar séu á vefnum tölulegar upplýsingar sem stofnunin vinnur upp úr skýrslum rekstraraðila til að uppfylla alþjóðlega samninga.

6. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 24. gr. laganna:

- a. Á eftir orðunum „fræða almenning um“ í 1. mgr. kemur: úrgangsförvarnir og.
- b. Á eftir orðunum „gerð upplýsingaefnis um“ í 2. mgr. kemur: úrgangsförvarnir og.

7. gr.

Orðin „til ráðherra“ í 3. mgr. 26. gr. laganna falla brott.

8. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 28. gr. laganna:

- a. 4. másl. fellur brott.
- b. Á eftir 1. mgr. koma tvær nýjar málsgreinar, svohljóðandi:

Til að tryggja yfirsýn og framkvæmd laga og reglugerða um flutning úrgangs milli landa skal Umhverfisstofnun útbúa eftirlitsáætlun til þriggja ára í senn. Ákvæði upplýsingalaga og laga um upplýsingarétt um umhverfismál taka ekki til eftirlitsáætlunarinnar fyrr en að loknum gildistíma hennar.

Um eftirlit, sýnatöku, skilgreiningu eftirlitsferða og skoðana og eftirlitsáætlanir skal kveða nánar á í reglugerð.

9. gr.

Á eftir 2. másl. 1. mgr. 31. gr. laganna koma tvær nýir málslíðir svohljóðandi:

Umhverfisstofnun er heimilt að stöðva flutning úrgangs þegar í stað þegar grunur leikur á að flutningur úrgangs á milli landa uppfylli ekki skilyrði laga þessara eða reglugerða settra samkvæmt þeim. Umhverfisstofnun er heimilt að taka ákvörðun um stöðvun flutning

úrgangs í þessum tilvikum án þess að veita aðila andmælarétt, sbr. 13. gr. stjórnsýslulaga, en skal í stað þess veita honum færi á að koma sjónarmiðum sínum að um leið og ákvörðun hefur verið tekin.

10. gr.

Á eftir x. lið 43. gr. laganna kemur nýr stafliður, svohljóðandi: umbúðir og umbúðaúrgang, þ.m.t. um merkingar og auðkenningarkerfi umbúðaefna, kröfur um samsetningu umbúða og möguleika á endurnotkun, endurvinnslu og endurnýtingu þeirra, töluleg markmið um úrgangsförvarnir, undirbúning fyrir endurnotkun, endurvinnslu og endurnýtingu umbúða og umbúðaúrgangs og töluleg markmið fyrir notkun burðarplastpoka.

11. gr.

Á eftir 44. gr. koma tvær nýjar greinar með fyrirsögnum, 44. gr. a. – 44. gr. b., svohljóðandi:

a. (44. gr. a.)

Móttaka lítilla raf- og rafeindatækja í verslunum.

Í verslunum þar sem sölusvæði raf- og rafeindatækja er a.m.k. 400 m² skal tekið á móti litlum raf- og rafeindatækjum (ekkert ytra mál yfir 25 cm) án endurgjalds og skilyrða.

b. (44. gr. b.)

Óheimil förgun án viðeigandi meðhöndlunar.

Allur raf- og rafeindatækjaúrgangur sem er safnað skal meðhöndlaður á viðeigandi hátt í samræmi við gildandi reglur. Óheimilt er að farga söfnum raf- og rafeindatækjaúrgangi án viðeigandi meðhöndlunar.

12. gr.

Á eftir 2. mgr. 50. gr. laganna kemur ný málsgrein, svohljóðandi:

Erlendir framleiðendur, og aðilar sem selja raf- og rafeindatæki með fjarsamskiptamiðlum frá erlendu ríki til notenda hér á landi, skulu tilnefna sérstakan fulltrúa sinn hér á landi til að annast skuldbindingar viðkomandi samkvæmt lögum þessum. Fulltrúinn skal tilnefndur með skriflegu umboði til skráningar í skráningarkerfi framleiðanda og innflytjenda.

13. gr.

Orðin „skilakerfa eða“ í 3. mgr. 51. gr. laganna falla brott.

14. gr.

Á eftir h. lið 1. mgr. 53. gr. laganna koma tveir nýir stafliðir, i. og j. liður, svohljóðandi:

- i. um þau raf- og rafeindatæki sem undanþegin eru ákvæðum laga þessara vegna sérstakra aðstæðna.
- j. um þær lágmarkskröfur sem gilda við aðgreiningu notaðra raf- og rafeindatækja og raf- og rafeindatækjaúrgangs við flutning úr landi.

15. gr.

Á eftir XI. kafla laganna kemur nýr kafli, XII. kafli, **Endurvinnsla skipa**, með tveimur nýjum greinum, 64. gr. a. og 64. gr. b. ásamt fyrirsögnum, svohljóðandi, og breytast númer kafla samkvæmt því:

a. (64. gr. a)

Útgáfa starfsleyfis.

Starfsemi þar sem fram fer endurvinnsla skipa skal hafa gilt starfsleyfi. Umhverfisstofnun veitir starfsleyfi fyrir starfsemina, til fimm ára í senn. Að öðru leyti gilda ákvæði 14.-16. gr. laganna um útgáfu starfsleyfa eftir því sem við á.

Umhverfisstofnun samþykkir endurvinnsluáætlanir skipa áður en endurvinnsla hefst.

b. (64. gr. b)

Reglugerð og gjaldskrá um endurvinnslu skipa.

Ráðherra skal, að fengnum tillögum Umhverfisstofnunar, setja reglugerð um endurvinnslu skipa og veitingu starfsleyfis. Í reglugerðinni skal m.a. fjallað um til hvaða skipa reglur um endurvinnslu ná til, kröfur til eigenda þeirra skipa, endurvinnsluáætlanir skipa, skipaendurvinnslustöðvar og aðrar kröfur og skilyrði sem útgefandi telur nauðsynlegar sem samrýmast markmiðum reglugerðarinnar.

Ráðherra setur, að fengnum tillögum Umhverfisstofnunar, gjaldskrá fyrir veitta þjónustu og verkefni stofnunarinnar vegna endurvinnslu skipa. Upphæð gjalda skal taka mið af kostnaði við veitta þjónustu og verkefni.

16. gr.

7. mgr. 66. gr. laganna fellur brott.

17. gr.

3. mgr. 67. gr. laganna fellur brott.

18. gr.

Á eftir 66. gr. laganna koma tvær nýjar greinar, 66. gr. a og 66. gr. b., ásamt fyrirsögnum, svohljóðandi:

a. (66. gr. a)

Stjórnvaldssektir

Umhverfisstofnun getur lagt stjórnvaldssektir á einstakling eða lögaðila sem brýtur gegn:

1. Banni við óheimila losun úrgangs og opinnar brennslu hans, sbr. 3. mgr. 9. gr.
2. Ákvæðum um að starfsemi hafi gilt starfsleyfi eða skilyrðum starfsleyfis, sbr. 14., 38., 58., 62. og 64. gr. a.
3. Ákvæðum um skýrslugjöf, sbr. 19. gr.
4. Skráningar- eða tilkynningarskyldu, sbr. 25. gr.
5. Ákvæðum um takmarkanir á flutningi úrgangs, sbr. 26. gr.
6. Ákvæðum um skyldum söluaðila rafhlaðna og rafgeyma, sbr. 3. mgr. 33. gr.
7. Banni við markaðssetningu rafhlaðna, rafgeyma, raf- og rafeindatækja án greiðslu úrvinnslugjalds, sbr. 4. mgr. 34. gr. og 2. mgr. 45. gr.
8. Ákvæðum um upplýsingaskyldu framleiðenda og innflytjenda rafhlaðna, rafgeyma, raf- og rafeindatækja, sbr. 35. og 46. gr.
9. Banni við förgun raf- og rafeindatækjaúrgangs án viðeigandi meðhöndlunar, sbr. 44. gr. b.
10. Ákvæðum um skráningarskyldu framleiðenda og innflytjenda rafhlaðna, rafgeyma, raf- og rafeindatækja, sbr. 36. og 50. gr.
11. Banni við blöndun spilliefna, sbr. 2. mgr. 54. gr.
12. Ákvæðum um merkingu spilliefna, sbr. 55. gr.
13. Ákvæðum um skráningu spilliefna, sbr. 56. gr.
14. Ákvæðum um eftirlit og vöktun með urðunarstöðum, sbr. 60. gr.

15. Ákvæðum um lokun urðunarstaðar, sbr. 61. gr.

16. Ákvæðum um losunarmörk brennslustöðva, sbr. 64. gr.

Við ákvörðun sekta skal m.a. taka tillit til alvarleika brots, hvað það hefur staðið lengi, samstarfsvilja hins brotlega aðila og hvort um ítrekað brot er að ræða. Jafnframt skal líta til þess hvort ætla megi að brotið hafi verið framið í þágu hagsmuna fyrirtækisins og hvort hægt hafi verið að koma í veg fyrir lögbrotið með stjórnun og eftirliti. Umhverfisstofnun er heimilt að ákveða hærri sektir hafi aðili hagnast á broti. Skal upphæð stjórnvaldssektar þá ákveðin sem allt að tvöfalt margfeldi af þeim hagnaði sem aðili hefur aflað sér með broti gegn lögum þessum eða reglugerðum settum samkvæmt þeim, þó innan þess ramma sem er ákveðinn í 3. mgr.

Sektir sem eru lagðar á einstaklinga geta numið frá 10.000 kr. til 10.000.000 kr. Sektir sem eru lagðar á lögaðila geta numið frá 25.000 kr. til 25.000.000 kr.

Gjalddagi stjórnvaldssektar er 30 dögum eftir að ákvörðun um sektina var tekin. Hafi stjórnvaldssekt ekki verið greidd innan 15 daga frá gjalddaga skal greiða dráttarvexti af fjárhæð sektarinnar frá gjalddaga. Ákvörðun Umhverfisstofnunar um stjórnvaldssekt er aðfararhæf og renna sektir í ríkissjóð að frádregnum kostnaði við álagningu og innheimtu. Um ákvörðun og útreikning dráttarvaxta fer eftir lögum um vexti og verðtryggingu.

Stjórnvaldssektum skal beitt óháð því hvort lögbrot eru framin af ásetningi eða gáleysi.

Aðili máls getur einungis skotið ákvörðun um stjórnvaldssekt til dómstóla. Málshöfðunarfrestur er þrjú mánuðir frá því að ákvörðun var tekin. Málskot frestar aðför.

Í máli sem beinist að einstaklingi og lokið getur með álagningu stjórnvaldssekta hefur maður, sem rökstuddur grunur leikur á að hafi gerst sekur um lögbrot, rétt til að neita að svara spurningum eða afhenda gögn eða muni nema hægt sé að útiloka að það geti haft þýðingu fyrir ákvörðun um brot hans. Umhverfisstofnun skal leiðbeina hinum grunaða um þennan rétt.

Heimild Umhverfisstofnunar til að leggja á stjórnvaldssektir samkvæmt lögum þessum fellur niður þegar fimm ár eru liðin frá því að háttsemi lauk. Fyrningarfrestur rofnar þegar Umhverfisstofnun tilkynnir aðila um upphaf rannsóknar á meintu broti. Rof frests hefur réttaráhrif gagnvart öllum sem staðið hafa að broti.

b. (66. gr. b).

Kæra til lögreglu.

Umhverfisstofnun er heimilt að kæra brot til lögreglu.

Ef brot eru meiri háttar ber Umhverfisstofnun að vísa þeim til lögreglu. Brot telst meiri háttar ef verknauður er framinn með sérstaklega vítavæðum hætti eða við aðstæður sem auka mjög á saknæmi brotsins. Jafnframt getur Umhverfisstofnun á hvaða stigi málsins sem er vísað máli vegna brota á lögum þessum til opinberrar rannsóknar. Gæta skal samræmis við úrlausn sambærilegra mála.

Með kæru Umhverfisstofnunar skulu fylgja afrit þeirra gagna sem grunur um brot er studdur við. Ákvæði IV.–VII. kafla stjórnsýslulaga gilda ekki um ákvörðun Umhverfisstofnunar um að kæra mál til lögreglu.

Umhverfisstofnun er heimilt að láta lögreglu og ákærvaldi í té upplýsingar og gögn sem stofnunin hefur aflað og tengjast þeim brotum sem tilgreind eru í 2. mgr. Umhverfisstofnun er heimilt að taka þátt í aðgerðum lögreglu sem varða rannsókn þeirra brota sem tilgreind eru í 2. mgr.

Lögreglu og ákærvaldi er heimilt að láta Umhverfisstofnun í té upplýsingar og gögn sem hún hefur aflað og tengjast þeim brotum sem tilgreind eru í 2. mgr. Lögreglu er heimilt að taka þátt í aðgerðum Umhverfisstofnunar sem varða rannsókn þeirra brota sem tilgreind eru í 2. mgr.

Telji ákærandi að ekki séu efni til málshöfðunar vegna ætlaðrar refsiverðrar háttsemi sem jafnframt varðar stjórnsluviðurlögum getur hann sent eða endursent málið til Umhverfisstofnunar til meðferðar og ákvörðunar.

19. gr.

1. mgr. 67. gr. laganna orðast svo:

Stjórnvaldsákvarðanir sem teknar eru á grundvelli laga þessarra sæta kærur til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála.

20. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 69. gr. laganna:

- a. 5. töluliður orðast svo: Tilskipun 2012/19/ESB um raf- og rafeindabúnaðarúrgang sem vísað er til í lið 32fa í XX. viðauka við samninginn um Evrópska efnahagssvæðið eins og honum var breytt með ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 195/2015.
- b. 6. töluliður fellur brott.
- c. Við bætist nýr töluliður, svohljóðandi:

Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 1257/2013 um endurvinnslu skipa og um breytingu á reglugerð (EB) nr. 1013/2006 og tilskipun 2009/16/EB.

II. KAFLI

Breytingar á lögum nr. 47/2003, um eftirlit með skipum.

21. gr.

Við 3. gr. laganna bætist ný málsgrein, svohljóðandi:

Birgðaskrár yfir hættuleg efni skal vera um borð í öllum nýjum skipum. Eldri skip skulu að eins miklu leyti og hægt er hafa um borð birgðaskrá yfir hættuleg efni. Ráðherra skal setja reglugerð þar sem nánar er kveðið á um birgðaskrá yfir hættuleg efni.

III. KAFLI

Breytingar á lögum nr. 52/1989, um ráðstafanir gegn umhverfismengun af völdum einnota umbúða fyrir drykkjarvörur.

22. gr.

4. málsl. 1. mgr. 1. gr. laganna orðast svo:

Til viðbótar skilagjaldi skal með sama hætti leggja umsýsluþóknun á hverja umbúðaeiningu úr stáli, áli, gleri og plastefni og skal fjárhæð hennar án virðisaukaskatts vera 5,50 kr. á umbúðir úr stáli, 0,20 kr. á umbúðir úr áli, 5,30 kr. á umbúðir úr gleri stærri en 500 ml, 3,90 kr. á umbúðir úr gleri 500 ml og minni, 3,20 kr. á umbúðir úr lituðu plastefni og 1,30 kr. á umbúðir úr ólituðu plastefni.

23. gr.

Gildistaka.

Lög þessi öðlast þegar gildi. Þó skal b. liður 8. gr. frumvarpsins öðlast gildi 1. janúar 2018.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

I. Inngangur.

Frumvarp þetta til breytinga á lögum um meðhöndlun úrgangs, lögum um eftirlit með skipum og lögum um ráðstafanir gegn umhverfismengun af völdum einnota umbúða fyrir drykkjarvörur, er samið í umhverfis- og auðlindaráðuneytinu. Meginmarkmið frumvarpsins

er að tryggja að lög um meðhöndlun úrgangs samrýmist þeim skuldbindingum sem Ísland hefur undirgengist með EES-samningnum, þ.e. innleiðing EES-gerða og lagfæring á þegar innleiddum EES-gerðum. Í frumvarpinu er einnig lagt til að Umhverfisstofnun fái heimild til að leggja stjórnvaldssektir vegna brota á lögnum.

Enn fremur eru lagðar til þrjár nauðsynlegar breytingar á sviði úrgangsmála. Í fyrsta lagi er lagt til að 19. gr. laga um meðhöndlun úrgangs um opinbera birtingu skýrslna rekstraraðila verði lagfærð til að ákvæðið samrýmist samkeppnislögum. Í öðru lagi er lögð til afmörkun á kæruheimild til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála. Í þriðja lagi er lagt til að lögum nr. 52/1989, um ráðstafanir gegn umhverfismengun af völdum einnota umbúða fyrir drykkjarvörur, verði breytt til að heimila álagningu umsýsluþóknunar á ál vegna hækkana á heimsmarkaðsverði á áli.

II. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.

Tilefni og nauðsyn frumvarpsins er fyrst og fremst innleiðing gerða sem teknar hafa verið upp í EES-samninginn. Þetta eru tilskipun 2012/19/ESB um raf- og rafeindatækjaúrgang, reglugerð ESB nr. 660/2014 um flutning úrgangs og innleiðing ákvörðunar 2013/727 um snið fyrir upplýsingagjöf vegna stefna um úrgangsmálefni. Þá er ætlunin með frumvarpinu að undirbúa innleiðingu á reglugerð ESB nr. 1257/2013 um endurvinnslu skipa en gert er ráð fyrir að gerðin verði tekin upp í EES-samninginn á næstu mánuðum. Að auki hafa nýlegar athugasemdir Eftirlitsstofnunar EFTA gefið tilefni til að lagfæra innleiðingu rammtilskipunar 2008/98/EB um úrgang.

Þá er það nýmæli lagt til að stjórnvaldssektum verði beitt til að tryggja að farið verði eftir lögum um meðhöndlun úrgangs. Mikilvægt er að viðurlögum við brotum gegn lögnum sé beitt. Ekki þykir rétt að öll frávik frá lögnum varði refsingu og sekt sem ákveðin er af dómstólum. Hins vegar er mikilvægt að viðurlögum sé beitt gagnvart brotum þar sem óeðlilegt er að unnt sé að hagnast á að fara ekki eftir lögum. Með því að taka upp stjórnvaldssektir er unnt að beita þeim þannig að betur sé tryggt að farið verði eftir lögum. Almennt má segja að aðili sem hefur fengið stjórnvaldssekt, fyrir tiltekið frávik, er líklegri til þess að fara framvegis eftir lögnum. Við útfærslu á ákvæðum um stjórnvaldssektir var tekið mið af ákvæðum efnalaga nr. 61/2013, sem aftur tóku mið af lögum nr. 56/2010, um váttryggingastarfsemi, og þeirra sjónarmiða sem að baki þeim búa.

Auk annarra minniháttar breytinga á lögum um meðhöndlun úrgangs þykir rétt að lagfæra sérstaklega 19. gr. laganna um opinbera birtingu skýrslna rekstraraðila sem meðhöndla úrgang í tilefni athugasemda Samtaka iðnaðarins þar um. Einnig er kæruheimild laganna lagfærð í samræmi við beiðni úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála og frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir, sem einnig verður lagt fyrir Alþingi vorið 2016. Að lokum er lögð til breyting á lögum nr. 52/1989, um ráðstafanir gegn umhverfismengun af völdum einnota umbúða fyrir drykkjarvörur, til að heimila álagningu umsýsluþóknunar á ál í ljósi hækkana á heimsmarkaðsverði á áli og vegna beiðni Endurvinnslunnar hf. þar um.

III. Meginefni frumvarpsins.

Meginefni frumvarps þessa eru eftirfarandi tíu atriði og verður vikið að hverju og einu þeirra í sérstökum köflum hér á eftir.

1. Innleiðing tilskipunar 2012/19/ESB um raf- og rafeindatækjaúrgang.
2. Undirbúningur fyrir innleiðingu reglugerðar nr. 1257/2013 um endurvinnslu skipa.
3. Innleiðing reglugerðar nr. 660/2014 um flutning úrgangs.
4. Innleiðing á ákvörðun 2013/727 um snið fyrir upplýsingagjöf vegna stefna um úrgangsmálefni.

5. Lagfæring á innleiðingu rammatilskipunar 2008/98/EB um úrgang.
6. Heimild til handa Umhverfisstofnun til að leggja á stjórnvaldssektir vegna brota á lögum um meðhöndlun úrgangs.
7. Lagfæringar á 19. gr. laga um meðhöndlun úrgangs vegna opinberrar birtingar á skýrslum rekstraraðila.
8. Kæruheimild til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála lagfærð.
9. Aðrar minni háttar breytingar á lögum um meðhöndlun úrgangs.
10. Breytingar á lögum um ráðstafanir gegn umhverfismengun af völdum einnota umbúða fyrir drykkjarvörur til að heimila álagningu umsýsluþóknunar á ál.

1. Innleiðing tilskipunar 2012/19/ESB um raf- og rafeindatækjaúrgang.

Tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2012/19/ESB frá 4. júlí 2012 um raf- og rafeindatækjaúrgang er endurútgáfa á tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2002/96/EB frá 27. janúar 2003 um sama efni. Tilskipunin inniheldur nokkur nýmæli og ber helst að nefna eftirfarandi atriði.

- Í tilskipuninni er lögð fram ný flokkun á raf- og rafeindatækjum. Viðauki III, yfir sex nýja flokka, tekur gildi 15. ágúst 2018 og viðauki I, yfir þá tíu flokka sem gilda nú, fellur úr gildi. Þann 15. ágúst 2018 tekur jafnframt gildi viðauki IV, sem sýnir lista yfir raf- og rafeindatæki sem falla undir flokkana í viðauka III, og viðauki II, sem sýnir lista yfir raf- og rafeindatæki sem falla undir flokkana í viðauka I, fellur úr gildi. Á listann yfir raf- og rafeindatæki sem falla ekki undir tilskipunina bætast við þerur með glóðarþræði og fleiri bætast við sem falla ekki undir tilskipunina frá 15. ágúst 2018.
- Í tilskipuninni eru sett fram ný markmið um söfnun á raf- og rafeindatækjaúrgangi. Frá árinu 2016 á söfnunarhlutfallið að vera að lágmarki 45%. Frá árinu 2019 á söfnunarhlutfallið að vera að lágmarki 65% eða 85% af þeim raf- og rafeindatækjaúrgangi sem fellur til í aðildarríkinu. Þar til 31. desember 2015 á að vera áfram í gildi söfnunarmarkmið um að safna eigi að minnsta kosti 4 kg að meðaltali af raf- og rafeindatækjaúrgangi frá heimilum á hvern íbúa á ári eða sama magn raf- og rafeindatækjaúrgangs og var safnað að meðaltali í aðildarríkinu síðustu þrjú ár, hvort sem er hærra.
- Jafnframt eru sett fram ný markmið um endurnýtingu í viðauka V. Frá 13. ágúst 2012 til 14. ágúst 2015 á hlutfall endurnýtingar að vera á bilinu 70 - 80% og hlutfall endurvinnslu á bilinu 50 - 80%, eftir flokkum raf- og rafeindatækja samkvæmt viðauka I. Frá 15. ágúst 2015 til 14. ágúst 2018 á hlutfall endurnýtingar að vera á bilinu 75 - 85% og hlutfall endurvinnslu og undirbúnings fyrir endurnotkun á bilinu 55 - 80%, eftir flokkum raf- og rafeindatækja samkvæmt viðauka I. Frá 15. ágúst 2018 á hlutfall endurnýtingar að vera á bilinu 75 - 85% og hlutfall endurvinnslu og undirbúnings fyrir endurnotkun á bilinu 55 - 80%, eftir flokkum raf- og rafeindatækja samkvæmt viðauka III.
- Aðildarríkin eiga að tryggja að allur safnaður raf- og rafeindatækjaúrgangur fái meðhöndlun við hæfi og banna förgun á söfnuðum raf- og rafeindatækjaúrgangi, sem hefur ekki fengið þá meðhöndlun sem tilgreind er í 8. gr. tilskipunarinnar.
- Fyrir raf- og rafeindatækjaúrgang frá heimilum, eiga aðildarríkin að tryggja að dreifingaraðilar smásöluverslana, þar sem sölusvæði tengt raf- og rafeindatækjum er a.m.k. 400 m² eða í námunda við það, sjái fyrir söfnun mjög lítilla raf- og rafeindatækja (ekkert ytra mál lengra en 25 cm) án endurgjalds og án nokkurrar

skuldbindingar til að kaupa samskonar raf- eða rafeindatæki í staðinn, nema að mat sýni að núverandi söfnunarkerfi séu líklegri til að vera að minnsta kosti jafn áhrifarík.

- Í tilskipuninni koma fram auknar kröfur til skráningar í skráningarkerfi framleiðenda og innflytjenda. Í kjölfar skráningar á framleiðandi, samkvæmt skilgreiningu í grein 3(f)(i)-(iv), að leggja fram þær upplýsingar sem tilteknar eru í viðauka X, hluta A, og síðan þær upplýsingar sem tilteknar eru í viðauka X, hluta B, þegar við á. Framleiðandi á að geta skráð þessar upplýsingar í skráningarkerfið í gegnum netið.
- Aðildarríkin eiga að hafa eftirlit til að gæta þess að ákvæði þessarar tilskipunar sé framfylgt. Eftirlitið á að minnsta kosti að ná yfir upplýsingar sem skráðar eru í skráningarkerfi framleiðenda og innflytjenda, flutning, einkum útflutning raf- og rafeindatækja og starfsemi meðhöndlunarstöðva.
- Aðildarríkin eiga, við flutning á notuðum raf- og rafeindatækjum þar sem grunur leikur á að um sé að ræða raf- og rafeindatækjaúrgang, að skera úr um að það sé í reynd verið að flytja notuð raf- og rafeindatæki með því að biðja um upplýsingar sbr. viðauka VI um lágmarkskröfur fyrir flutning og eiga jafnframt að fylgjast með slíkum flutningi. Kostnaður við eftirlit, sýnatöku og geymslu má leggjast á framleiðanda, þriðja aðila á vegum framleiðanda eða flutningsaðila.
- Í 17. grein kemur fram að hvert aðildarríki eigi að tryggja að framleiðandi megi skipa viðurkenndan fulltrúa til að vera ábyrgur fyrir því að uppfylla skyldur framleiðandans, ef framleiðandinn er með fasta starfsstöð í öðru aðildarríki en því sem raf- eða rafeindatækið er sett á markað í. Skipun viðurkennds fulltrúa á að vera með skriflegu umboði.
- Nýir viðaukar:
 - Viðauki III – Flokkar raf- og rafeindatækja
 - Viðauki IV – Raf- og rafeindatæki sem falla undir flokkana í viðauka III
 - Viðauki VI – Lágmarkskröfur fyrir flutning
 - Viðauki X – Upplýsingar fyrir skráningu og tilkynningaskyldu í skráningarkerfi framleiðenda og innflytjenda
 - Viðauki XI – Tilskipanir sem falla úr gildi og tímamörk á innleiðingu tilskipana inn í landslög

Þær breytingar sem gera þarf á lögum nr. 55/2013, um meðhöndlun úrgangs, vegna innleiðingar tilskipunar 2012/19/ESB:

- Lagfæra þarf skilgreiningu á framleiðanda og innflytjanda raf- og rafeindatækja í núgildandi lögum (3. gr. tilskipunar).
- Gera þarf kröfu um að aðilar, sem ráða yfir sölusvæði tengt raf- og rafeindatækjum upp á 400 m², taki á móti litlum og mjög litlum raf- og rafeindatækjum án endurgjalds og skilyrða, nema að mat sýni fram á að núverandi söfnunarkerfi sé a.m.k jafn áhrifaríkt (5. gr. tilskipunar).
- Banna þarf förgun ómeðhöndlaðs raf- og rafeindatækjaúrgangs (1. mgr. 6. gr. tilskipunar).
- Aðilar sem selja í gegnum netið og erlendir framleiðendur þurfa að vera skráðir í skráningarkerfi framleiðenda og innflytjenda og vera með viðurkennda fulltrúa hér á landi, með skriflegu umboði (17. gr. tilskipunar).
- Lagfæring á ákvæði um reglugerðarheimildir í kafla laganna um raf- og rafeindatækjaúrgang (2. gr. tilskipunar og VI. viðauki hennar) .

Í kjölfar breytinga á lögum um meðhöndlun úrgangs þarf að breyta reglugerð nr. 442/2015, um raf- og rafeindatækjaúrgang.

2. Undirbúningur fyrir innleiðingu reglugerðar nr. 1257/2013 um endurvinnslu skipa.

Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 1257/2013 frá 20. nóvember 2013 um endurvinnslu skipa og um breytingu á reglugerð (EB) nr. 1013/2006 og tilskipun 2009/16/EB hefur að markmiði að fullgilda Hong Kong samning Alþjóðasiglingamálastofnunarinnar (IMO) frá 2009, um endurvinnslu skipa, en hann tekur gildi 24 mánuðum eftir fullgildingu samningsins (þegar a.m.k. 15 ríki samningsins hafa fullgilt hann, auk annarra skilyrða, sem eru uppfyllt m.a. eftir fullgildingu Evrópusambandsins (sem var 20. nóvember 2013).

Reglugerðin tekur til allra skipa skv. 2. gr. sem sigla undir fána aðildarríkja ESB en einnig þeirra skipa sem sigla undir fána þriðju ríkja, sbr. 12. gr. Þó nær reglugerðin hvorki til þeirra skipa sem eru minni en 500 brúttó tonn, mælt samkvæmt alþjóðasamningi um mælingar skipa frá 1969, né heldur til þeirra skipa sem sigla einungis í lögsögu fánaríkis skipsins. Í reglugerðinni er lagt bann við notkun tiltekinna efna við smíði og rekstur skipa (viðauki I). Ný skip skulu útbúa og hafa tilbúinn lista yfir hættuleg efni, sbr. viðauka II, sem eru í sjálfu skipinu. Eldri skip skulu uppfylla þetta skilyrði eins langt og raunhæft er. Skip frá þriðju ríkjum þurfa einnig að hafa lista yfir hættuleg efni komi þau til hafnar á EES-svæðinu.

Í reglugerðinni eru settar reglur um endurvinnslu skipa. Við niðurrif skipa skal eigandi skips leggja fram listann yfir hættuleg efni. Niðurrifsaðili gerir þá áætlun um hvernig hann hyggst meðhöndla skipið til niðurrifs. Áætlunina þarf að samþykkja af yfirvöldum þar sem niðurrif/endurvinnsla fer fram og senda skriflegt samþykki til endurvinnsluaðila, eiganda skips og stjórnvalda þar sem skip er skráð í hvert sinn. Þegar niðurrifsáðgerð er lokið þarf að senda staðfestingu til yfirvalda sem gáfu út niðurrifsleyfið innan 14 daga um að því sé lokið. Henni skal fylgja skýrsla um bæði umhverfisslys og eða slys á starfsfólki sem hugsanlega hafa orðið við starfsemina. Niðurrifsaðilar skulu hafa starfsleyfi til skipaendurvinnslu og skal það gilda til fimm ára í senn. Lögbært yfirvald skal taka saman lista yfir aðila sem uppfylla skilyrði þess að geta meðhöndlað skips til niðurrifs og skila til framkvæmdastjórnar ESB.

Vegna innleiðingar á framangreindri reglugerð þarf að gera breytingar á lögum um meðhöndlun úrgangs og lögum nr. 47/2003, um eftirlit með skipum. Bæta þarf við skilgreiningu á endurvinnslu skipa í lög um meðhöndlun úrgangs og mæla fyrir um útgáfu starfsleyfa vegna þeirrar starfsemi og kveða á um reglugerðarheimildir ráðherra. Lögum um eftirlit með skipum þarf að breyta til að setja inn nýja kröfu um að listi eða birgðaskrá yfir hættuleg efni skuli vera um borð í öllum nýjum skipum.

3. Innleiðing reglugerðar nr. 660/2014 um flutning úrgangs.

Reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 660/2014 frá 15. maí 2014, um breytingu á reglugerð (EB) nr. 1013/2006 um flutning úrgangs, hefur það aðalmarkmið að efla eftirlit með flutning úrgangs. Borið hefur á því að gloppur séu á framfylgni og eftirliti í aðildarríkjunum og er breytingunni ætlað að styrkja þá þætti og koma í veg fyrir ólöglegan flutning á úrgangi milli landa. Samkvæmt reglugerðinni skulu aðildarríkin koma sér upp eftirlitsáætlunum sem byggjast á áhættumati fyrir hvern úrgangsstraum eða ólöglegan flutning á úrgangi. Upplýsingar skulu byggðar á greiningum lögregluvalda og tollayfirvalda ef þær liggja fyrir og árlegri skýrslu skal skilað um eftirlitið til framkvæmdastjórnar Evrópusambandsins. Kveða þarf á um eftirlitsáætlanir í III. kafla laga nr. 55/2003 um flutning úrgangs milli landa sem og styrkja lagastoðir reglugerða sem setja þarf vegna þessa.

Til viðbótar við framangreint, en utan við innleiðingu reglugerðar nr. 660/2014, er lagt til að bætt verði ákvæði í kafla laganna um flutning úrgangs milli landa svo að Umhverfisstofnun verði heimilt til að stöðva flutning úrgangs þegar í stað þegar grunur leikur á að flutningur úrgangs á milli landa uppfylli ekki skilyrði laga þessara eða reglugerða settra samkvæmt þeim. Tílefni ákvæðisins er mál sem kom upp á árinu 2014 þar sem erlent skip safnaði brotajárni og spilliefnum hér á landi og reyndi að flytja úrgang úr landi án leyfa.

4. Innleiðing á ákvörðun 2013/727 um snið fyrir upplýsingagjöf vegna stefna um úrgangsmálefni.

Frumvarp þetta er einnig lagt fram til innleiðingar á framkvæmdarákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2013/727/ESB frá 6. desember 2013 um snið fyrir upplýsingagjöf um útgáfu og veigamiklar endurskoðanir á stefnu um meðhöndlun úrgangs, stefnu um úrgangsforvarnir og svæðisáætlunum um meðhöndlun úrgangs. Ákvörðunin fjallar um skil á upplýsingum til framkvæmdastjórnarinnar um útgáfu og þegar gerðar eru veigamiklar breytingar á áætlunum um meðhöndlun úrgangs og úrgangsforvarnir. Áætlanirnar byggja á ákvæðum 28. og 29. gr. rammatilskipunar 2008/98/EB um úrgang. Samkvæmt 33. gr. tilskipunar 2008/98/EB ber aðildarríkjunum að upplýsa framkvæmdastjórnina þegar þessar áætlanir eru gefnar út og þegar þær eru endurskoðaðar með veigamiklum hætti, m.a. um umfang áætlanna og hvort þær uppfylli þær kröfur sem gerðar eru til þeirra. Með ákvörðuninni sem hér er ræðir er aðildarríkjunum gert að nota sérstök eyðublöð við þessa upplýsingagjöf. Eyðublað sem á við um áætlanir um meðhöndlun úrgangs er birt í viðauka I við ákvörðunina og eyðublað sem á við um áætlanir um úrgangsforvarnir í viðauka II.

Ákvæði 28. og 29. gr. tilskipunar 2008/98/EB um áætlanir um meðhöndlun úrgangs og um úrgangsforvarnir voru innleidd með 5. og 6. gr. laga nr. 55/2003 um meðhöndlun úrgangs, þar sem kveðið er á um að ráðherra gefi út almenna stefnu um meðhöndlun úrgangs og almenna stefnu um úrgangsforvarnir og að sveitarstjórnir semji og staðfesti svæðisáætlunir um meðhöndlun úrgangs. Til innleiðingar á framkvæmdarákvörðun 2013/727/ESB er lagt til að 6. gr. laga nr. 55/2003 verði breytt með þeim hætti að sveitarstjórnnum verði gert skylt að senda Umhverfisstofnun upplýsingar um útgáfu og veigamiklar endurskoðanir á svæðisáætlunum um meðhöndlun úrgangs. Jafnframt verði sveitarstjórnnum gert skylt að senda þessar upplýsingar á því formi sem stofnunin leggur til. Umhverfisstofnun myndi síðan bera ábyrgð á að skila upplýsingunum áfram til Eftirlitsstofnunar EFTA.

5. Lagfæring á innleiðingu rammatilskipunar um úrgang 2008/98/EB.

Lokið var að fullu við innleiðingu tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins 2008/98/EB frá 19. nóvember 2008, um úrgang og niðurfellingu tiltekinna tilskipana, 31. október 2014. Í kjölfar tilkynningar til Eftirlitsstofnunar EFTA þar um hófust bréfaskipti á milli umhverfis- og auðlindaráðuneytisins og stofnunarinnar um innleiðingu úrgangstilskipunarinnar í íslenskan rétt. Niðurstaða þeirra bréfaskrifta voru að tvö atriði stóðu út af svo tilskipunin teldist að fullu innleidd hér á landi.

Ísland hafði í fyrsta lagi ekki innleitt ákvæði um seljendur og miðlara í 3., 26. og 35. gr. tilskipunarinnar. Skilgreining á seljanda úrgangs og miðlara úrgangs hefur nú verið bætt við 3. gr. laga um meðhöndlun úrgangs og þessum aðilum gert skylt að sækja um starfsleyfi til heilbrigðisnefnda sveitarfélaga, sbr. breytingu á 14. gr. laganna í 4. gr. frumvarpsins. Að mati ráðuneytisins þarf ekki að gera breytingar á lögum um meðhöndlun úrgangs vegna 35. gr. tilskipunar 2008/98/EB, sem lýtur að skrárhaldi fyrir hættulegan úrgang, þar sem ótvírætt er að seljendur og miðlarar úrgangs fallir undir hugtakið „handhafi spilliefna“ í 1. mgr. 56. gr. laganna.

Í öðru lagi hafði 2. mgr. 15. gr. tilskipunarinnar um ábyrgð á úrgangsstjórnun ekki verið innleidd. Í frumvarpinu hefur verið bætt úr því með breytingu á 9. gr. laga um meðhöndlun úrgangs þar sem kveðið er á um að skyldur framleiðenda úrgangs eða handhafa úrgangs til að endurnýta eða farga úrgangi falla að jafnaði ekki niður þó úrgangur hafi verið fluttur til opinberra aðila eða einkaaðila. Hugsunin með rammatilskipuninni um úrgang er að sérhver aðili í meðhöndlunarkerðu úrgangs beri ábyrgð á eigin úrgangi. Vegna þessa hafa til dæmis verið sett í úrgangslöggjöfina hér á landi ákvæði um skráningu spilliefna og framleiðendaábyrgð sett fyrir raf- og rafeindateki, rafhlöður og rafgeyma. Með breytingunni á 9. gr. er ekki verið að setja nýjar eða breyttar kröfur á einkaaðila eða opinbera aðila, heldur eingöngu verið að leggja áherslu á að allir aðilar halda sinni ábyrgð og ber að fylgja lögum, reglugerðum og samþykktum sveitarfélaga um meðhöndlun úrgangs.

6. Heimildir stjórnvalda til að leggja á stjórnvaldssektir.

Í frumvarpinu er lagt til það nýmæli að tekið verði upp í lög um meðhöndlun úrgangs ákvæði um heimildir Umhverfisstofnunar til að leggja stjórnvaldssektir á þann, hvort heldur einstakling eða lögaðila, sem brýtur gegn tilteknum bannákvæðum laga um meðhöndlun úrgangs eða ákvörðunum teknum samkvæmt þeim. Í skýrslu Ríkisendurskoðunar frá því í mars 2014, *Skýrsla um eftirfylgni: Sorpbrennslur með undanþágu frá tilskipun ESB*, telur stofnunin mikilvægt að umhverfis- og auðlindaráðuneytið kanni hvort lögfesta skuli heimildir til beitingu stjórnvaldssekta í lög um meðhöndlun úrgangs. Ákvæði um stjórnvaldssektir á sviði umhverfisréttar var fyrst leitt í lög með efnalögum nr. 61/2013. Mikilvægt er að viðurlögum við brotum gegn lögnum sé beitt. Ekki þykir rétt að öll frávik frá frumvarpinu varði refsingu og sekt sem ákveðin er af dómstólum. Hins vegar er mikilvægt að viðurlögum sé beitt gagnvart brotum gegn frumvarpinu þar sem óeðlilegt er að unnt sé að hagnast á að fara ekki eftir lögum. Með því að taka upp stjórnvaldssektir er unnt að beita þeim þannig að betur sé tryggt að farið verði eftir lögum. Almennt má segja að aðili sem hefur fengið stjórnvaldssekt, fyrir tiltekið frávik, er líklegri til þess að fara framvegis eftir lögnum.

7. Opinber birting skýrslna rekstraraðila skv. 19. gr. laga um meðhöndlun úrgangs.

Ákvæði 19. gr. laga um meðhöndlun úrgangs kveður á um að rekstraraðilar sem meðhöndla úrgang skuli ár hvert skila skýrslu til Umhverfisstofnunar um tegundir úrgangs og magn sem meðhöndlað er, uppruna úrgangsins og ráðstöfun hans. Megintilgangur öflunar tölfraðiupplýsinga um úrgang er að uppfylla skyldur íslenskra stjórnvalda samkvæmt EES-samningnum og Loftslagssamningi Sameinuðu þjóðanna. Í lokamálslið 1. mgr. 19. gr. segir að þessar skýrslur skuli gerðar aðgengilegar á heimasíðu Umhverfisstofnunar. Við meðferð frumvarps til laga um breytingar á lögum um meðhöndlun úrgangs á Alþingi vorið 2014 var þessum síðasta málslið 1. mgr. 19. gr. bætt við að tillögu Sambands íslenskra sveitarfélaga (sjá breytingatillögu umhverfis- og samgöngunefndar, þingskjal 1047 í 215. máli á 143. löggjafarþingi). Í umsögn sambandsins kemur eftirfarandi fram um tillöguna: „Í ljósi þess að í svæðisáætlunum sveitarfélaga á að útfæra nánar stefnumörkun um meðhöndlun úrgangs telur sambandið eðlilegt að upplýsingar um úrgang verði sveitarfélögum aðgengilegar beint, án milligöngu Umhverfisstofnunar, til þess að þau geti með viðeigandi hætti sinnt ábyrgðarhlutverki sínu gagnvart söfnun, endurvinnslu og förgun úrgangs.“ Skýringar í nefndaráriti umhverfis- og samgöngunefndar með breytingartillögunni (sjá þingskjal 1046 í 215. máli á 143. löggjafarþingi) voru samhljóða þessum skýringum sambandsins.

Í ágúst 2015 sendu Samtökum iðnaðarins erindi til ráðuneytisins þar sem óskað var eftir að ráðherra tæki til skoðunar hvort ekki væri rétt að fella brott 6. másl. 19. gr. laga nr. 55/2013. Teldu samtökin fullnægjandi að birta samantekt gagnanna og heildartölfraði um

einstaka úrgangsflokka en ekki væru umhverfisleg rök fyrir því að birta gögn frá einstökum fyrirtækjum né þjónaði það hagsmunum almennings. Í gögnunum væru viðkvæmar viðskiptaupplýsingar og gæti birting þeirra skaðað samkeppni í rekstrarumhverfi þar sem mikil samkeppni ríki. Röksemdir Samtaka iðnaðarins voru m.a. á þá leið að yrðu upplýsingar um uppruna úrgangs birtar yrði að mati Samtakanna auðvelt að sjá markaðshlutdeild einstakra fyrirtækja á mismunandi svæðum á landinu, skipt niður í 72 mismunandi vörflokka (úrgangsflokka). Markaðshlutdeild væru viðkvæmar viðskiptaupplýsingar og myndi birting gagnanna hafa veruleg áhrif á markaði þar sem ríki mikil samkeppni. Fyrirtæki gætu nýtt sér upplýsingar um samkeppnisaðila til að breyta sinni markaðssetningu. Einnig gæti þetta haft áhrif á opinber útboð fyrir úrgangsméðhöndlun og tilboð sem berist. Eitt fyrirtæki á þessu sviði hefur neitað að skila Umhverfisstofnun skýrslu skv. 19. gr. laga um meðhöndlun úrgangs fyrir árið 2014 þar sem birting hennar á vef Umhverfisstofnunar myndi skaða viðskiptahagsmuni fyrirtækisins. Hefur Umhverfisstofnun tekið ákvörðun um beitingu þvingunarúrræða gagnvart fyrirtækinu vegna þessa sem fyrirtækið hefur kært til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála.

Ráðuneytið leitað álits Samkeppniseftirlitsins á umræddu máli. Í svari sínu benti Samkeppniseftirlitið á að í framkvæmd hafi upplýsingar um markaðshlutdeild verið taldar til viðkvæmra viðskiptaupplýsinga af Samkeppniseftirlitinu, áfrýjunarnefnd samkeppnismála og dómstólum. Í niðurstöðu eftirlitsins kemur fram að það sé mat Samkeppniseftirlitsins að það kunni hugsanlega að skerða viðskipta- eða samkeppnishagsmuni verði þær upplýsingar sem koma fram í viðkomandi skýrslum skv. 1. mgr. 19. gr. laga um meðhöndlun úrgangs í heild sinni gerðar opinberar. Af þessum sökum væri Samkeppniseftirlitið jákvætt gagnvart því að skoðaðar yrðu leiðir til breytinga á 1. mgr. 19. gr. viðkomandi laga, t.d. með því að upplýsingarnar verði ekki sundurliðaðar eftir fyrirtækjum eða rekstraraðilum. Með öðrum orðum að einungis yrðu birtar samantektir gagnanna og heildartölfræði einstakra úrgangsflokka, s.s. upplýsingar um heildarmagn, hugsanlega skipt eftir landssvæðum. Tillögu í þessu anda er að finna í 5. gr. frumvarpsins.

8. *Kæruheimild til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála lagfærð.*

Í frumvarpinu er lagt til að kæruheimild laga um meðhöndlun úrgangs verði færð til samræmis við aðrar kæruheimildir til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála. Kæruheimild gilandi laga er afar opin þar sem heimilt er að kæra allan ágreining um framkvæmd laganna, reglugerða á grundvelli þeirra eða samþykktar sveitarfélaga eða um ákvarðanir stjórnvalda. Telja verður nægjanlegt að almenningi sé heimilt að kæra ákvarðanir stjórnvalda er varða réttindi þeirra og skyldur, þ.e. svokallaðar stjórnvaldsákvarðanir. Tillaga þessi um breytingu á lögunum er í samræmi við beiðni úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála. Nefndin hefur í því sambandi m.a. vísað til álits umboðsmanns Alþingis í máli nr. 7623/2013 þar sem komist var að þeirri niðurstöðu að frávisun úrskurðarnefndarinnar á kæru er laut að verklagi Umhverfisstofnunar vegna umhverfismerkisins Svansins í tengslum við verkefnið „Ágætis byrjun“ hefði ekki verið í samræmi við lög. Í álitinu segir m.a. að af 1. gr. laga nr. 130/2011 um úrskurðarnefndina og 31. gr. laga nr. 7/1998, um hollustuhætti og mengunarvarnir, verði „skýrlega ráðið að ekki aðeins stjórnvaldsákvarðanir sæti kæru til nefndarinnar“. Að mati úrskurðarnefndarinnar er kæruheimild laga um hollustuhætti og mengunarvarnir of víðtæk og ekki í samræmi við aðrar kæruheimildir til nefndarinnar. Kæruheimild laga um meðhöndlun úrgangs og laga um hollustuhætti og mengunarvarnir eru samskonar að þessu leyti. Í vor verður lagt fram frumvarp til að breyta kæruheimild síðarnefndu laganna og þykir því rétt að leggja til lagfæringu á kæruheimild laga um meðhöndlun úrgangs.

9. Aðrar minni háttar breytingar á lögum um meðhöndlun úrgangs.

Gerðar eru nokkrar minniháttar breytingar á lögum um meðhöndlun úrgangs:

- Nauðsynlegt þykir að mæla fyrir um skýrari lagastoð fyrir reglugerð nr. 609/1996, um umbúðir og umbúðaúrgang, en hún er sett með stoð í almennum reglugerðarheimildum efnalaga, laga um hollustuhætti og mengunarvarnir og laga um meðhöndlun úrgangs.
- Ákvæði 3. mgr. 26. gr. er lagfært þannig að skýrt sé að kærueimild er til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála en ekki ráðherra.
- Breytingar gerðar á 51., 66. og 67. gr. laganna svo þær endurspegli þær breytingar sem gerðar hafa verið á framleiðandaábyrgð raf- og rafeindatækja (skilakerfi raf- og rafeindatækja og stýrinefnd þeirra voru lögð niður með lögum nr. 63/2014).
- Breytingar gerðar á 24. gr. laganna svo hún endurspegli mikilvægi úrgangsförvarna, sem kemur fram í 7. gr. laganna.

10. Umsýsluþóknun sett á álumbúðir.

Í frumvarpinu er að lokum lagt til að breyta lögum nr. 52/1989, um ráðstafanir gegn umhverfismengun af völdum einnota umbúða fyrir drykkjarvörur, þannig að ál beri einnig umsýsluþóknun eins og aðrar umbúðir. Samkvæmt lögunum bera stál, gler og plastefni umsýsluþóknun en ekki ál. Umsýsluþóknun er hugsuð sem viðbótargjald við skilagjald á þær drykkjarvöruumbúðir sem ekki bera sig fjárhagslega með tilliti til hlutdeildar í skilagjaldi og útflutningi. Umsýsluþóknun er því er raun sú stærð sem hægt er að hreyfa ef útflutningsverð á umbúðum og hlutur í skilagjaldi breytast. Undanfarin missiri hefur álverð farið lækkandi og því er kominn upp sú staða hjá Endurvinnslunni hf. að tekjur vegna áls, þ.e. sala álumbúða, eru lægri en kostnaður fyrirtækisins við meðhöndlun áls. Er því talið rétt að leggja til að umsýsluþóknun verði sett á álumbúðir en gjaldinu verði stillt í hóf.

IV. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Að mati ráðuneytisins gefur frumvarpið ekki tilefni til að skoða samræmi við stjórnarskrá lýðveldisins Íslands, nr. 33/1944. Frumvarpið er m.a. sett fram til að uppfylla þær skuldbindingar sem Ísland hefur undirgengist með aðild að samningi um Evrópska efnahagssvæðið, eins og fram hefur komið.

V. Samráð.

[Þessi kafli verður útfærður að loknu umsagnarferli.]

VI. Mat á áhrifum.

[Þessi kafli verður útfærður að loknu umsagnarferli.]

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Í ákvæðinu eru lagðar til breytingar á 3. gr. laga um meðhöndlun úrgangs þar sem orð og orðasambönd laganna eru skilgreind.

Í fyrsta lagi er lögð til breyting á skilgreiningu framleiðanda og innflytjanda raf- og rafeindatækja vegna innleiðingar á f. lið 1. mgr. 3. gr. tilskipunar 2012/19/ESB. Í öðru lagi er lagt til að bætt verði við skilgreiningu á dreifingaraðila til innleiðingar á g. lið 1. mgr. 3. gr. sömu tilskipunar. Vert er að vekja athygli á öðrum skilgreiningum þessarar tilskipunar, þ.e. að „bjóða fram á markaði“ og „setning á markað“ sem er að finna í j. og k. lið 1. mgr. 3. gr. „Bjóða fram á markaði“ er öll afhending vöru til dreifingar, neyslu eða notkunar á markaði aðildarríkis á meðan á viðskiptastarfsemi stendur, hvort sem það er gegn greiðslu

eða án endurgjalds. „Setning á markað“ er það að bjóða fram vöru í fyrsta sinn á markaði innan yfirráðarsvæðis aðildarríkis í atvinnuskyni.

Í þriðja lagi er lagt til að bætt verði við skilgreiningu á endurvinnslu skipa til innleiðingar á 6. tölul. 1. mgr. 3. gr. reglugerðar ESB nr. 1257/2013 um endurvinnslu skipa. Í fjórða lagi er að finna skilgreiningu á seljanda og miðlara úrgangs í samræmi við 7. og 8. tölul. 3. gr. tilskipunar 2008/98/EB um úrgang.

Um 2. gr.

Til innleiðingar á framkvæmdarákvörðun 2013/727/ESB er lagt til að 6. gr. laganna verði breytt með þeim hætti að sveitarstjórnnum verði gert skylt að senda Umhverfisstofnun upplýsingar um útgáfu og veigamiklar endurskoðanir á svæðisáætlunum um meðhöndlun úrgangs. Jafnframt verði sveitarstjórnnum gert skylt að senda þessar upplýsingar á því formi sem Umhverfisstofnun leggur til. Það form mun vera í samræmi við framangreinda framkvæmdarákvörðun og tilgreind í reglugerð nr. 737/2003 um meðhöndlun úrgangs. Umhverfisstofnun ber síðan ábyrgð á að skila upplýsingunum áfram til Eftirlitsstofnunar EFTA.

Um 3. gr.

Ákvæðið er sett til innleiðingar á 2. mgr. 15. gr. rammatilskipunar 2008/98/EB og kveður á um að skyldur framleiðenda úrgangs eða handhafa úrgangs til að endurnýta eða farga úrgangi falla að jafnaði ekki niður þó úrgangur hafi verið fluttur til opinberra aðila eða einkaaðila. Með breytingunni er ekki verið að setja nýjar eða breyttar kröfur á einkaaðila eða opinbera aðila, heldur eingöngu verið að leggja áherslu á að allir aðilar halda ábyrgð á sínum úrgangi og ber að fylgja lögum, reglugerðum og samþykktum sveitarfélaga um meðhöndlun úrgangs. Eingöngu er raunhæft að ætla að ákvæðið hafi þýðingu fari einstaklingur eða lögaðili, sem hefur ekki starfsleyfi til meðhöndlunar úrgangs, verulega út fyrir regluverkið, t.d. með því að farga hættulegum úrgangi á víðavangi.

Eðli málsins samkvæmt gildir ákvæðið ekki um úrgang sem er á ábyrgð framleiðenda eða innflytjanda þar sem þessir aðilar hafa tekið ábyrgð á fullri endurnýtingu og förgun úrgangs sem af vöru þeirra stafar. Þetta gildir til dæmis um raf- og rafeindatæki, hjólbarða, ökutæki, pappa-, pappír- og plastumbúðir, rafhlöður, rafgeyma, heyrúlluplast og fleiri vörur, sbr. lög nr. 162/2002, um úrvinnslugjald.

Um 4. gr.

Ákvæðið kveður á um að heilbrigðisnefndir sveitarfélaga veiti starfsleyfi fyrir seljendur úrgangs og miðlara úrgangs og er sett til innleiðingar á 26. gr. tilskipunar 2008/98/EB um úrgang. Þar er gerð krafa um stjórnvöld haldi skrá yfir seljendur og miðlara úrgangs séu þeir ekki starfsleyfisskyldir samkvæmt lögum. Ekki er ætlunin að haldin verði skrá yfir seljendur og miðlara heldur verður þeim skylt að sækja um starfsleyfi í samræmi við þá stefnu laga nr. 55/2003 að allir aðilar sem meðhöndla úrgang séu handhafar opinbers starfsleyfis.

Um 5. gr.

Eins og fjallað var um í almennum athugasemdum er nauðsynlegt að lagfæra 6. másl. 1. mgr. 19. gr. laganna þar sem birting skýrslna rekstraraðila sem meðhöndla úrgang kann hugsanlega að skerða viðskipta- eða samkeppnishagsmuni verði þær upplýsingar sem koma fram í skýrslunum í heild sinni gerðar opinberar. Ekki verður séð hvernig birting skýrslna frá einstökum rekstraraðilum, þar sem ekki kemur fram landfræðilegur uppruni úrgangsins, þjóni hagsmunum almennings eða umhverfisins.

Síðustu árin hafa Umhverfisstofnun og Hagstofa Íslands birt á vefum sínum gögn sem unnin eru upp úr skýrslum rekstraraðila sem meðhöndla úrgang en þau eru ávallt samantekin fyrir landið í heild. Með því að breyta orðalagi ákvæðisins úr „Skýrslurnar skulu gerðar aðgengilegar á heimasíðu Umhverfisstofnunar“ í „Umhverfisstofnun skal tryggja að birtar séu á vefnum tölulegar upplýsingar sem stofnunin vinnur upp úr skýrslum rekstraraðila til að uppfylla alþjóðlega samninga“ er komið í veg fyrir óheppilega birtingu gagna. Gert er ráð fyrir að Umhverfisstofnun birti áfram samantekt gagna og heildartölfræði um úrgangsmál á vef sínum eða Hagstofu Íslands, svo sem upplýsingar um heildarmagn úrgangs í einstökum úrgangsflokkum og aðrar upplýsingar sem stofnunin telur mikilvægt að birta. Í því sambandi gæti stofnunin haft hliðsjón af 9. gr. upplýsingalaga nr. 140/2012 þar sem fjallað er um takmarkanir á upplýsingarétti almenning vegna mikilvægra fjárhags- og viðskiptahagsmuna fyrirtækja og annarra lögaðila. Með orðalaginu er hlutverk stofnunarinnar gert skýrarar og felst það einkum í því að stofnuninni er gert að tryggja birtingu þeirra upplýsinga sem stofnunin sér þegar um að útbúa á hverju ári. Ekki er gert ráð fyrir að stofnunin breyti gagnavinnslu sinni og hefji að útbúa ný gögn, eingöngu til birtingar.

Í þessu sambandi má geta þess að gögn frá Umhverfisstofnun yfir magn og ráðstöfun úrgangs á landsvísi eru nú þegar, og hafa verið til margra ára, birt á vef Hagstofunnar. Hins vegar birtir Umhverfisstofnun á eigin vef tölulegar upplýsingar um hvernig Ísland stendur gagnvart markmiðum er varða úrgangsmál, sem sett hafa verið í alþjóðlegum samningum. Talið er mikilvægt að halda þessum sveigjanleika í hvar birtingin fer fram, m.a. vegna þess að vefur Hagstofunnar er nú þegar útbúinn til að birta tiltekin gögn. Með áframhaldandi birtingu þar er því valin hagkvæmasta leiðin, auk þess sem samfelldni í birtingu er tryggð. Talið er óþarft að birta sömu gagnasöfnin á vef Umhverfisstofnunar, til viðbótar við birtingu á vef Hagstofunnar.

Um 6. gr.

Lagt er til að 1. og 2. mgr. 24. gr. verði breytt til samræmis við það mikilvægi úrgangsforvarna sem birtist í 7. gr. laganna. Sífellt meiri áhersla er nú lögð á úrgangsforvarnir og verður líklega ennþá meiri þegar horft er til framtíðar, m.a. þegar í auknum mæli er stefnt að bættri auðlindanýtingu og stuðlað að myndun hringrásarkerfis (e. circular economy). Fræðsla um úrgangsforvarnir er því ekki síður mikilvæg en fræðsla um meðhöndlun úrgangs.

Um 7. gr.

Lagt er til að orðin „til ráðherra“ falli brott í 3. mgr. 26. gr. laganna. Skv. 67. gr. laganna er heimilt að vísa ágreiningi vegna þeirra til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála. Því er ljóst að ráðherra umhverfis- og auðlindamála úrskurðar ekki um hvort ákvörðun Umhverfisstofnunar um hvort vöru eða úrgang sé að ræða við flutning úrgangs á milli landa skuli standa eða ekki, heldur úrskurðarnefnd umhverfis- og auðlindamála.

Um 8. gr.

Lagðar eru til breytingar á 28. gr. laga um meðhöndlun úrgangs til að innleiða reglugerð (ESB) nr. 660/2014, um breytingu á reglugerð (ESB) nr. 1013/2006 um flutning úrgangs. Markmið reglugerðarinnar er að styrkja eftirlit með flutningi úrgangs og koma í veg fyrir ólöglegan flutning úrgangs milli ríkja. Það skal gert með eftirlitsáætlunum sem byggja á sérstöku áhættumati og beinast að fyrirtækjum, söfnunaraðilum og flutningsaðilum.

Reglugerðin gefur tilefni til að styrkja ákvæði um eftirlit og sýnatöku í kafla laganna um flutning úrgangs milli landa. Í 8. gr. frumvarpsins er kveðið á um að Umhverfisstofnun skuli útbúa eftirlitsáætlun til þriggja ára í senn en að öðru leyti er gert ráð fyrir að nánari ákvæði

um slíkar áætlanir, innihald þeirra og umfang ásamt viðeigandi skilgreiningum, verði sett í reglugerð ráðherra. Áréttað er að ákvæði upplýsingalaga og laga um upplýsingarétt um umhverfismál taka ekki til eftirlitsáætlunarinnar fyrr en að loknum gildistíma hennar. Eðlilegt er að framangreind áætlun sé skjal sem er undanþegið upplýsingarétti almennings þar til áætlunin hefur runnið sitt skeið. Verði áætlunin gerð opinber fyrir fram næst ekki fram tilætlaður árangur af eftirlitinu. 4. málsliður 1. mgr. 28. gr. laganna er svo færður í nýja 3. mgr. ákvæðisins með viðbót sem hljóðar upp á fleiri atriði sem kveða má á um í reglugerð.

Um 9. gr.

Lagt er til að bætt verði við ákvæði 31. gr. laga um meðhöndlun úrgangs þannig að Umhverfisstofnun verði veitt heimild til að stöðva flutning úrgangs þegar í stað þegar grunur leikur á að flutningur úrgangs á milli landa uppfylli ekki skilyrði laga þessara eða reglugerða settra samkvæmt þeim. Fyrirmynd ákvæðisins er að finna í 57. gr. efnalaga.

Tilfni ákvæðisins er mál sem kom upp á árinu 2014 þar sem erlent skip safnaði brotajárni og spilliefnum hér á landi og reyndi að flytja úrgang úr landi án leyfa. Umhverfisstofnun kærði málið eftir að hafa farið í eftirlitsferð í skipið en lögregla vísaði kærunni frá. Málið var leyst með samstarfi Umhverfisstofnunar, viðkomandi útgerðar, umboðsaðila skipsins á Íslandi og Efnamóttökunnar og viðundandi úrbætur gerðar sem fólust í fjarlægingu töluverðs magns spilliefna úr skipinu. Tollstjóraembættið gat í þessu tilviki beitt heimildum sínum varðandi tollafgreiðslu til að koma í veg fyrir að skipið sigldi úr landi án leyfa. Þó að framangreint mál hafi verið leyst á farsælan máta er ljóst að sambærileg mál geta komið upp og því vissara að Umhverfisstofnun hafi heimild til að stöðva flutning úrgangs þegar í stað vakni grunur um að flutningur úrgangs á milli landa uppfylli ekki skilyrði laga eða reglugerða.

Um 10. gr.

Hér er lögð til viðbót við 43. gr. laga um meðhöndlun úrgangs sem lýtur að reglugerðum settum á grundvelli laganna. Nauðsynlegt þykir að mæla fyrir um skýrari lagastoð fyrir reglugerð um umbúðaúrgang en núgildandi reglugerð er sett með stoð í almennum reglugerðarheimildum efnalaga, laga um hollustuhætti og mengunarvarnir og laga um meðhöndlun úrgangs.

Um 11. gr.

Í ákvæðinu er lagt til að tveimur greinum verði bætt við í kafla laganna sem fjallar um raf- og rafeindatækjaúrgang. Ákvæði 44. gr. a. er sett til innleiðingar á c. lið 2. mgr. 5. mgr. tilskipunar 2012/19/ESB um raf- og rafeindatækjaúrgang og 44. gr. b. er sett til innleiðingar á 1. mgr. 6. og 8. gr. sömu tilskipunar.

Um 12. gr.

Ákvæðið er sett til innleiðingar á 17. gr. tilskipun 2012/19/ESB um raf- og rafeindatækjaúrgang.

Um 13. gr. og 16.-17. gr.

Lagt er til að ákvæði 3. mgr. 51. gr. verði breytt og að 7. mgr. 66. gr. og 3. mgr. 67. gr. laganna falli brott þar sem þau lúta að umsýslu skilakerfa raf- og rafeindatækja. Með lögum nr. 63/2014, um breytingu á lögum um meðhöndlun úrgangs, var gerð breyting á framleiðendaábyrgð raf- og rafeindatækja þannig að lagt var úrvinnslugjald á þessar vörur og Úrvinnslusjóður falið að tryggja söfnun og meðhöndlun raf- og rafeindatækjaúrgangs sem

og að ná lágmarksmarkmiðum um undirbúning fyrir endurnotkun, endurvinnslu, endurnýtingu, söfnun og förgun raf- og rafeindatækjaúrgangs. Skilakerfi raf- og rafeindatækja, og þar sem stýrinefnd þessa úrgangs, voru samhliða lögð niður með lögum nr. 63/2014. Að öllum líkindum hefur farist fyrir að fella ákvæði laganna varðandi þessi atriði brott og er því gerð bragabót á því.

Um 14. gr.

Lagt er til að bætt verði við reglugerðarákvæði kafla um raf- og rafeindatækjaúrgang tveimur staflíðum. Í fyrsta lagi er i. liður settur til innleiðingar á 3. og 4. mgr. 2. gr. tilskipunar 2012/19/ESB um raf- og rafeindatæki og felur í sér að ráðherra verði heimilt að setja reglugerð um hvaða raf- og rafeindatæki eru undanþegin ákvæðum laganna vegna sérstakra aðstæðna. Er hér t.d. átt við glóþráðarperur, búnað sem ætlaður er til sendingar út í geim, stór, föst iðnaðartæki, faratæki til farþega- eða vöruflytninga, færanlegan vélbúnað til nota utan vega í atvinnuskyni, búnað sem sérstaklega er hannaður fyrir rannsóknir og þróunarstarfsemi eingöngu og lækningatæki. Í öðru lagi er lagt til að j. liður bætist við 53. gr. laganna til að hægt verði að innleiða VI. viðauka tilskipunar 2012/19/ESB með reglugerð ráðherra.

Um 15. gr.

Hér er lagt til að nýjum kafla um endurvinnslu skipa verði bætt við lög um meðhöndlun úrgangs. Í kaflanum verða tvö ný ákvæði, annars vegar um að Umhverfisstofnun veiti starfsleyfi fyrir endurvinnslu skipa og samþykkir endurvinnsluáætlunar skipa og hins vegar um reglugerðarheimildir ráðherra um efnið. Einnig er gert ráð fyrir að ráðherra aðlagi gjaldskrá Umhverfisstofnunar að þessu nýja verkefni og tekið verði gjald fyrir veitingu starfsleyfa vegna endurvinnslu skipa og samþykki endurvinnsluáætlana. Með ákvæðinu er verið að undirbúa innleiðingu reglugerðar ESB nr. 1257/2013 um endurvinnslu skipa og þá sérstaklega 7. og 14. gr. hennar. Gert er ráð fyrir að ESB reglugerðin verði að öðru leyti innleidd með reglugerð ráðherra.

Um 18. gr.

Hér er lagt til að tekin verði upp í lög um meðhöndlun úrgangs ákvæði um heimildir Umhverfisstofnunar til að leggja stjórnvaldssektir á þann, hvort heldur einstakling eða lögaðila, sem brýtur gegn tilteknum bannákvæðum laganna eða ákvörðunum teknum samkvæmt þeim. Einnig er lagt til að tekið verði upp í lögum ákvæði um kæru til lögreglu. Í skýrslu sinni frá því í mars 2014, *Skýrsla um eftirfylgni: Sorpbrennslur með undanþágu frá tilskipun ESB*, telur Ríkisendurskoðun mikilvægt að umhverfis- og auðlindaráðuneytið kanni hvort lögfesta skuli heimildir til beitingu stjórnvaldssekta í lög um meðhöndlun úrgangs. Ákvæði um stjórnvaldssektir á sviði umhverfisréttar var fyrst leitt í lög með efnalögum nr. 61/2013. Ekki hefur reynt á notkun stjórnvaldssekta samkvæmt þeim lögum. Fyrirmynd ákvæðisins er að finna í 62.-64. og 67. gr. efnalaga nr. 61/2013 en fyrirmynd þeirra ákvæða er að finna í lögum nr. 56/2010, um váttryggingastarfsemi. Vísað er til skýringa við framangreind ákvæði, að breyttu breytanda.

Um 19. gr.

Í frumvarpi þessu er lagt til að kæruheimild til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála verði afmörkuð við stjórnvaldsákvæðanir sem teknar eru á grundvelli laganna og orðalagi 67. gr. laganna breytt í þá veru.

Um 20. gr.

Í greininni er gerð grein fyrir því að frumvarpi þessu er ætlað að innleiða tilskipun 2012/19/ESB um raf- og rafeindatækjaúrgang og reglugerð ESB nr. 1257/2013 um endurvinnslu skipa. Ákvæði 6. töluliðar er fellt niður þar sem tilskipun 2003/108/EB um breytingu á tilskipun 2002/96/EB um raf- og rafeindatækjaúrgang er felld niður með tilskipun 2012/19/ESB.

Um 21. gr.

Ákvæðið er sett til innleiðingar á reglugerð ESB nr. 1257/2013 um endurvinnslu skipa, nánar tiltekið 5. gr. þeirrar reglugerðar.

Um 22. gr.

Hér er lögð til breyting á lögum nr. 52/1989, um ráðstafanir gegn umhverfismengun af völdum einnota umbúða fyrir drykkjarvörur, þannig að ál beri einnig umsýsluþóknun eins og aðrar umbúðir.

Samkvæmt 1. gr. laganna skal til viðbótar skilagjaldi leggja umsýsluþóknun á hverja umbúðaeiningu úr stáli, gleri og plastefni. Umsýsluþóknun er hugsuð sem viðbótargjald við skilagjald á þær drykkjarvöruumbúðir sem ekki bera sig fjárhagslega með tilliti til hlutdeildar í skilagjaldi og útflutningi. Umsýsluþóknun er því er raun sú stærð sem hægt er að hreyfa ef útflutningsverð á umbúðum og hlutur í skilagjaldi breytast. Samkvæmt lögnum bera stál, gler og plastefni umsýsluþóknunir en ekki ál. Væntanlega hefur verið litið svo á að ekki þyrfti að setja slíkt gjald á ál enda verðmæti áls meira en flestra annarra málma sem er safnað og hugsanlegt að ekki hafi verið gert ráð fyrir að skil á álumbúðir væru yfir 90%, eins og þau eru í dag. Undanfarin missiri hefur álverð farið lækkandi og hefur 10% lækkun verið spáð fyrir árið 2016, ofan á þau 10% sem álverð lækkaði árið 2015. Því er kominn upp sú staða hjá Endurvinnslunni hf. að tekjur vegna áls, þ.e. sala álumbúða, eru lægri en kostnaður fyrirtækisins við meðhöndlun áls. Til að mæta því hefur umsýsluþóknun verið hækkuð á aðrar umbúðir en ál en slíkt verður að teljast óeðlilegt. Er því talið rétt að leggja til að umsýsluþóknun verði sett á álumbúðir en gjaldinu verði stillt í hóf, 0,20 kr. á hverja álumbúð. Það er vilji Endurvinnslunnar hf. og ráðuneytisins að gjaldið taki mið af markaðsverði á áli á hverjum tíma auk þróunar gengis og skila á umbúðum til fyrirtækisins. Það er því ekkert því til fyrirstöðu að umsýsluþóknun fyrir álumbúðir fari niður í 0 kr., og þá með breytingu á reglugerð, ef aðstæður á markaði breytast.

Rétt er að leggja áherslu á að eina breytingin sem gerð er 4. másl. 1. mgr. 1. gr. laganna varðar setningu umsýsluþóknunar á álumbúðir. Samkvæmt 1. mgr. 4. gr. laga nr. 52/1989 getur ráðherra kveðið nánar á um upphæðir umsýsluþóknana í reglugerð. Þessa heimild hefur ráðherra nýtt sér, sbr. síðari breytingar á reglugerð nr. 368/2000, um söfnun endurvinnslu og skilagjald á einnota umbúðir fyrir drykkjarvörur, og því gefa upphæðir umsýsluþóknana í 4. máls. 1. mgr. 1. gr. laganna í lagasafninu ekki rétt mynd af stöðu mála.

Um 23. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um gildistöku laganna.